

Romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimine ebeveynlik stillerinin etkisi: Geçici ilişkilere karşılık uzun dönemli bağlanım

Melek Kalkan¹
Hatice Epli Koç²

Özet

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveynlik stillerinin romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimlerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını araştırılmasıdır. Öğrencilerin romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimlerini belirlemek için Öner (2000b) tarafından geliştirilen “Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi Ölçeği” ve ebeveynlik stillerini algılayışlarını belirlemek için ise Tosun ve Sümer (2006) tarafından geliştirilen “Ebeveyn Bağlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesinde öğrenim gören 187 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması 21.02 ± 1.98 olup, 122’si kız ve 65’i erkektir. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı korelasyonu ve aşamalı çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Bulgular, romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ile anne ilgi, anne aşırı koruma, baba ilgi ve baba aşırı koruma arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca aşamalı çoklu regresyon analizi sonuçları ebeveynlik stillerinden anne ilgi, anne aşırı koruma, baba ilgi, baba özerklik ve baba aşırı korumanın romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimini anlamlı olarak yordadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi; ebeveynlik stilleri; ebeveyne bağlanma; romantik ilişki; ebeveyn tutumları

¹ Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, mlkalkan@superonline.com

² Araş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, eplikoc@hotmail.com

The effects of parental styles upon future time orientation on romantic relationships: Long-term bonding versus temporarily relationships

Melek Kalkan¹
Hatice Epli Koç²

Abstract

The aim of this study is to examine the perceived parental styles as predictor of the future time orientation on romantic relationships for university students. Two tools were used for data gathering. "Future Time Orientation on Romantic Relationships Scale" used to evaluate the future time orientation on romantic relationships was developed by Öner (2000b). "Parental Bonding Scale" was used for determining the parental styles of individuals were developed by Tosun and Sümer (2006). The study was carried out at Ondokuz Mayıs University (N= 187). The average age of the students is 21.02±1.98 (S= 1.98). As a statistical analysis method Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis were used. The results of the Pearson product-moment correlation coefficient showed that maternal care, maternal overprotection, paternal care and paternal overprotection were related to future time orientation on romantic relationships. The results of the stepwise multiple regression analysis indicated that maternal care, maternal overprotection, paternal care, paternal autonomy and paternal overprotection predicted significantly future time orientation on romantic relationships.

Keywords: Future time orientation on romantic relationships; parental styles; parental bonding; romantic relationship; parental attitudes

¹ Assoc. Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University, mlkalkan@superonline.com

² Research Assist., Ondokuz Mayıs University, eplikoc@hotmail.com

Giriş

İnsanın en göze çarpan özelliklerinden biri geleceğe ilişkin planlar yapmak, geleceği organize etmek ve tahminde bulunmaktır. Gelecek zaman yönelimi olarak da isimlendirilen bu özellik insan ve dünya arasında daha iyi bir uyum sağlarken, aynı zamanda gelecek zamanın etkilerinin psikolojik olarak “şu an”a gelmesine yardımcı olur (Gjesmee, 1983a). Trommsdorf (1983) gelecek zaman yöneliminin bilişsel, motivasyonel ve duyuşsal yönlerinden söz etmektedir. Bilişsel açıdan, genel bilişsel şemanın spesifik yönleri olarak düşünülebilir. Bu şemalar bazen daha az veya daha çok gerçekçi, birbiriyle tutarlı ve doğru olabilir ve gelecek olayların dışsal nedenlerinden çok içsel nedenlerine odaklaşabilir. Kişisel sezgilere göre organize edilir ve yapılandırılır. Bu konular muhtemelen bilişsel yapıları şekillendirir. Kısaca, gelecek zamandaki spesifik yaşam alanlarına ilişkin düşünce ve hayalleri içerir. Gelecek bazen iyimser bazen de kötümser olarak düşünülebilir. Gelecek zamanın bu duyuşsal özelliği davranışları etkiler ve böylece bu subjektif gelecek sadece şemaları değil, amaçları, umutları, korkuları ve arzuları da içerir. Bu motivasyonel ve duyuşsal yön, konuya ve duruma bağlı olarak bilişsel yönle ilişkilendirilir (Trommsdorf, 1983). Motivasyonel bileşenler şu üç değişkeni içermektedir: Birincisi, olası yaşam alanının değeri; ikincisi olası yaşam alanına ve planlara ilişkin başarı ve genel olumlu duygularla ilgili beklenti; üçüncüsü duruma ilişkin amaçlar ve planlarla ilgili içsel kontrol hissi. Görüldüğü gibi motivasyonel yön spesifik yaşam alanlarıyla ilgili amaçlar ve planlara işaret etmektedir (Seginer, Vermulst ve Shoyer, 2004).

Gjesmee (1983b) bireylerin genel gelecek zaman yönelimleri ile spesifik durumlardaki gelecek zaman yönelimlerinin aynı olmadığını belirtmiş ve buna bağlı olarak Öner (2000a) romantik ilişkilerde gelecek zaman yöneliminin farklılığını ortaya koyduğu çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır: Romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi yüksek olanların ilişki doyum düzeyleri düşük bulunurken, genel ilişkilerinde gelecek zaman yönelimi yüksek olanların ilişki doyumları yüksek bulunmuştur. Öner (2000b)’e göre uzun dönemli ilişkileri tercih etmek ilişkidən beklentileri artırabildiğinden, bu durum yeni bir ilişkinin başlaması aşamasında ya da ilişkinin devam eden sürecinde bireylerin daha dikkatli ve özenli davranmalarına neden olabilir. Diğer yandan, geçici ilişkileri tercih edenlerin ilişkinin geleceğiyle ilgili daha az kaygıları ve beklentileri olduğundan mevcut ilişki doyumları da yüksek olabilir.

Romantik ilişkilerde gelecek zaman yöneliminin ilişkili olduğu başka değişkenler de araştırılmıştır. Öner (2001)'e göre, doyumsuz ilişkilerde ilişkiyi bitirmeye az istekli olanlar daha çok gelecek zaman yönelimli bireylerdir ve bu durum gelecek bağlanımıyla açıklanabilir. Ayrıca bu çalışmada kendilerini kıskanç olarak algılayanların ilişkilerini sürdürmeye daha çok istekli oldukları bulunmuştur. Bir başka çalışmada (Öner, 2002) ise kendini ayarlama düzeyi düşük olan bireylerin romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimlerinin yüksek olduğu yani ilişkinin geleceğine yönelik planlar yaptığı ve bağlanımlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Öner-Özkan (2004), gelecek zaman yönelimi yüksek olanların birlikte oldukları kişilerle arasındaki düşünce ve davranış farklılıklarına karşı daha hoşgörüsüz olduklarını belirlediği araştırmasında, bu durumun mükemmeliyetçilikle ilişkili olabileceğini belirtmiştir. Sakallı-Uğurlu (2003) ise toplumsal cinsiyet kalıp yargıların gelecek zaman yönelimini etkileyebileceğini ileri sürmüştür. Büyükşahin (2006) tarafından yapılan çalışmada da bireylerin yakın ilişkilerdeki bağlanma stillerine göre romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimlerinin değişme gösterip göstermediği incelenmiş ve saplantılı stile sahip olanların daha fazla yönelim gösterdikleri bulunmuştur. Kalkan (2008) tarafından yapılan çalışmada da romantik ilişkilerde gelecek zaman yöneliminde aileye ilişkin faktörlerin etkisi ele alınmıştır. Araştırmada büyük çocuk ve tek çocuk psikolojik doğum sırası romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ile pozitif yönde ilişki ortaya koyarken, ortanca çocuk ve küçük çocuk psikolojik doğum sırası negatif ilişki göstermektedir. Bu sonuçlar, ebeveynlerin yaklaşım tarzının ve bireyin aile içinde kendini algılayışının geçici ya da uzun süreli romantik ilişkilere yönelmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla gençlerin, ebeveynlerinin ebeveynlik stillerini algılayışının gelecekteki romantik ilişkilerdeki yönelimlerinin belirleyicisi olduğu düşünülebilir.

Ebeveynlik stillerinin çocukların davranışlarının biçimlenmesinde ve kişilik gelişiminde oynadığı role ilişkin çok fazla çalışma bulunmaktadır. Yetkeci ebeveynler kontrolcü, çok az demokratik iletişim kuran, az ilgi gösteren ve itaati önemseyen tiplerdir. Güvenilir ebeveynler ise ilgi gösteren, demokratik iletişime önem veren, çocuğun kişisel ihtiyaçlarının karşılanmasında özerkliği ve kendini yönlendirmeyi destekleyen ebeveynlerdir. Güvenilir ebeveynlerin çocuklarının öz-saygı ve bağımsızlık düzeylerinin yüksek olduğu, yetkeci ebeveynlik stiline sahip ebeveynlerin ise çocuklarında intihar eğiliminin yüksek olduğu görülmektedir. Bu da gelecek zamana ilişkin umutların azlığını ve gelecek zaman yöneliminin düşüklüğünü ortaya koymaktadır (Lai ve McBride-Chang, 2001). Gjesmee

(1983b)'nin genel gelecek zaman yönelimi ile spesifik durumlardaki gelecek zaman yöneliminin farklılaştığına ilişkin görüşleri göz önüne alındığında, ebeveynlik stillerinin bireyin romantik ilişkilerdeki gelecek zaman yönelimini nasıl etkilediğini araştırmanın, aile rehberliği, aile ve çift danışmanlıkları açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- (1) Ebeveynlerinin ebeveynlik stillerini algılayışları ile gençlerin romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- (2) Ebeveynlerinin ebeveynlik stillerini algılayışları gençlerin romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimlerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Yöntem

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ondokuz Mayıs Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler oluştururken, örneklemini 2009-2010 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören ve seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 187 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 122'si kız, 65'i erkek olup öğrencilerin yaş ortalaması 21.02 (S= 1.98)'dir.

Veri Toplama Araçları

Gençlerin romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimlerini belirlemek için Öner (2000b) tarafından geliştirilen "Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi Ölçeği" ve ebeveynlik stillerini algılayışlarını belirlemek için ise Tosun ve Sümer (2006) tarafından geliştirilen "Ebeveyn Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır.

Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi Ölçeği. Bireylerin romantik ilişkilerinin geleceğini nasıl planladıkları ve ilişkilerinin geleceğine ilişkin düşüncelerini ölçmek amacıyla Öner (2000b) tarafından 226 üniversite öğrencisi üzerinde geliştirilmiştir. Bu ölçek daha önceden Öner'in (2000a) yedi maddeden oluşan "Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi Ölçeği"nin genişletilmiş versiyonu olup yeni maddelerin eklendiği ölçek, 4 basamaklı Likert tipi 11 maddelik bir ölçektir. Bir uçta yer alan 1, benim için hiç doğru değil, 4 ise benim için çok doğru anlamına gelmektedir. Ölçeğin cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .81'dir. Ölçekten tek bir toplam puan alınmakta ve yüksek puanlar ilişkilerde geleceğe yönelik yüksek düzeyde planların ve ilgilerin olduğunu, düşük puanlar ise ilişkinin geleceğine yönelik düşük düzeyde planların yapıldığını göstermektedir. (Örnek maddeler; "kalıcı

olamayacağını tahmin ettiğim bir aşk ilişkisini başlatmam”, “genelde karşı cinsle ilişkilerimde günümü gün ederim” vb.) (Öner, 2000b).

Ebeveyn Bağlılık Ölçeği. Bireylerin anne ve babalarının ebeveynlik tarzlarını algılayışlarını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması Tosun ve Sümer (2006) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin faktör analizi sonuçları “anne” ve “baba” için ayrı puanlanan üç alt ölçekten oluştuğunu göstermektedir. Buna göre ilgi, aşırı koruma ve özerklik alt ölçeklerinin açıkladıkları varyans miktarları şu şekildedir: Anne için ilgi %31.99, aşırı koruma %6.55, özerklik %9.63 iken, baba için ilgi %34.52, aşırı koruma %5.70, özerklik %12.94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği (ÇYSÖ) ile korelasyonuna da bakılmış ve ÇYSÖ kabul alt ölçeğinin ilgi alt ölçeği ile .89, aşırı koruma ile -.33, özerklik ile -.37 düzeyinde ilişkili olduğu bulunmuştur. ÇYSÖ denetim alt ölçeğinin ise ilgi alt ölçeği ile -.38, aşırı koruma ile .78, özerklik ile .60 düzeyinde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin alfa katsayıları ise anne ilgi alt ölçeği için .83, anne aşırı koruma alt ölçeği için .75, anne özerklik alt ölçeği için .78, baba ilgi alt ölçeği için .91, baba aşırı koruma alt ölçeği için .71, baba özerklik alt ölçeği için ise .85 olarak hesaplanmıştır. (Örnek maddeler; “benimle sohbet etmekten hoşlanırdı”, “beni kendisine bağımlı hissettirmeye çalışırdı”, “tek başıma karar vermeme izin verirdi” vb.) (Tosun ve Sümer, 2006).

Bulguların Toplanması ve Analizi

Ölçme araçları araştırmaya katılmaya gönüllü öğrencilere uygulanmış ve toplanan verilerin analizi SPSS 15.0 kullanılarak yapılmıştır. İstatistiksel analiz tekniği olarak pearson momentler çarpımı korelasyonu ve aşamalı çoklu regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın birinci amacını sınamak amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyonu kullanılmıştır. Buna göre, gençlerin romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ile ebeveynlik stillerini algılayışları arasındaki ilişki Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1. Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi İle Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişki

	Anne İlgi	Anne Aşırı Koruma	Anne Özerklik	Baba İlgi	Baba Aşırı Koruma	Baba Özerklik
Gelecek Zaman Yönelimi	.86*	.22*	-.03	.41*	.21*	.12

*p<.01

Tablo 1'deki bulgulara bakıldığında romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ile anne ilgi ($r = .86, p < .01$), anne aşırı koruma ($r = .22, p < .01$), baba ilgi ($r = .41, p < .01$) ve baba aşırı koruma ($r = .21, p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Anne özerklik ($r = -.03, p > .05$) ve baba özerkliğinin ($r = .12, p > .05$) romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamıştır.

Araştırmanın ikinci amacını sınamak amacıyla aşamalı çoklu regresyon analizinden yararlanılmıştır. İlk olarak yordayıcı değişkenler arasında çoklu birlikte doğrusallık sorunu olup olmadığını belirlemek için yordayıcı değişkenler arası korelasyonlara bakılmıştır. Bu amaçla yapılan Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi sonuçları çoklu birlikte doğrusallık sorunu olmadığını, alt ölçeklerin birbirinden bağımsız olduğunu göstermektedir. Aşamalı çoklu regresyon analizi varsayımlarının karşılandığı belirlendikten sonra analize geçilmiştir.

Romantik ilişkilerde gelecek zaman yöneliminin ebeveynlik stillerinden anne ilgi, anne aşırı koruma, anne özerklik, baba ilgi, baba aşırı koruma ve baba özerklik puanları tarafından ne derece yordandığına ilişkin analiz sonuçları ve regresyon eşitlikleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Ebeveynlik Stillerinin Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimini Yordamasına İlişkin Aşamalı Çoklu Regresyon Analizi

Değişkenler	β	t	P	R	R ²
Anne İlgi	.839	34.684	.000	.856	.732
Baba İlgi	.792	18.267	.000	.888	.786
Baba Özerklik	-.570	-13.268	.000	.894	.796
Baba Aşırı Koruma	1.697	14.116	.000	.915	.833
Anne Aşırı Koruma	1.366	12.295	.000	.955	.909

Tablo 2'de görüldüğü gibi, romantik ilişkilerde gelecek zaman yöneliminin ebeveynlik stilleri tarafından yordanmasına ilişkin yapılan regresyon analizi beş aşamada tamamlanmıştır. Regresyon analizinde eşitliğe ilk olarak varyansın %73,2'sini açıklayan Anne ilgi puanı girmiştir. İkinci aşamada yordanan değişkendeki varyansa %5,4'lük katkı sağlayan Baba ilgi puanı girmiştir. Regresyon eşitliğine alınan üçüncü değişken Baba özerklik

olup, yordanan değişkendeki varyansın %1'ini açıklamaktadır. Dördüncü aşamada eşitliğe giren Baba aşırı koruma puanının varyansa katkısı %3,8'dir. Son aşamada ise Anne aşırı koruma regresyon eşitliğine alınmış ve yordanan değişkendeki varyansın %7,6'sını açıkladığı görülmektedir. Regresyon eşitliğine giren yordayıcı değişkenler, romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimine ilişkin toplam varyansın %91'ini açıklamaktadır [F= 371.494, p<.000]. Regresyon katsayılarının işaretlerine bakıldığında Baba özerklik ile yordanan değişken arasındaki ilişkinin negatif, diğerlerinin ise pozitif olduğu görülmektedir. Eşitliğe en büyük katkıyı sağlayan değişken Anne ilgi olup, Anne özerklik alt ölçeğinin toplam varyansa anlamlı katkı sağlamadığı bulunmuştur.

Tartışma

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin anne ve babalarının ebeveynlik stillerini algılayışları ile romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimleri arasındaki ilişki incelenmiş, ebeveynlik stillerinin romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimini yordayıp yordamadığı araştırılmıştır. Araştırma sonuçları romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ile anne ilgi, anne aşırı koruma, baba ilgi ve baba aşırı koruma arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca regresyon analizi sonuçları ebeveynlik stillerinden anne ilgi, anne aşırı koruma, baba ilgi, baba özerklik ve baba aşırı korumanın romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimini anlamlı olarak yordadığını göstermektedir. Diğer bir deyişle ebeveynlerin ilgili ve aşırı koruyucu tutumları arttıkça romantik ilişkilerde uzun dönemli bağlanım da artış göstermektedir. Baba özerkliğin ise romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimini negatif olarak yordadığı görülmektedir.

Bu araştırmada kullanılan Ebeveyn Bağlılık Ölçeğinin ilgi alt ölçeği olumlu yaklaşım tarzını ölçerken, aşırı koruma alt ölçeği ise olumsuz yaklaşımı ele almaktadır. Dolayısıyla romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ile her iki yordayıcı değişkenin de pozitif ilişki göstermesi şaşırtıcı olarak düşünülebilir. Ancak alanyazındaki ilgili çalışmalara bakıldığında da benzer sonuçların elde edildiği, bazı araştırmalarda olumlu yaklaşım ve gelecek zaman yönelimi arasında (Beşikçi, 2008), bazı çalışmalarda da olumsuz yaklaşım ve gelecek zaman yönelimi arasında pozitif ilişki olduğu (Lai ve McBride-Chang, 2001; Büyükşahin, 2006) görülmektedir. Aşağıda bu bulgulara ilişkin açıklama ve yorumlara yer verilmekle birlikte, araştırma sonuçlarının genellenebilirliğinin sağlanması amacıyla farklı ve daha geniş örneklem gruplarında tekrarlanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Ebeveynle kurulan ilişkinin niteliği, çocuğun kişilik gelişimini ve başkalarıyla kuracağı ilişkilerin niteliğini belirlemektedir (Bowlby, 1980). Ebeveynin yetersiz ilgisi veya aşırı koruyucu davranışları psikopatolojik açıdan bir risk oluştururken, tutarsız ve reddedici davranışları ile aşırı koruyucu tutumları çocuğun normal gelişiminin engellenmesine neden olur (Parker, 1983; Bowlby, 1988). İlgili ebeveyn sıcak ve sevgi dolu davranır, çocuğunu bir birey olarak kabul edip değer verir, kişilik gelişimini destekler, ihtiyaç, sorun ve endişelerini anlar. Çocuğun anne ve babasından yeterli ilgi, sevgi ve şefkat görmesi, çocuğun kendine olan güven duygusunun gelişmesine ve aralarında sağlıklı duygusal etkileşimin gerçekleşmesine yardımcı olur. İlgi ve şefkat davranışları çocuğa kabul edildiği mesajını iletirken, kabul davranışları ise çocukta kendi benliğini olumlu olarak algılamasını sağlar ve benlik saygısını yükseltir (Çağdaş, 2002). Seginer, Vermulst ve Shoyer (2004) kabul edici ebeveynlik stiline ergenin yeterlik algılayışı ve öz-saygısıyla ilişkili olduğunu belirtirken, dolaylı olarak da psikolojik sağlık ve gelecek zaman yöneliminin ilişkisinden söz etmektedir. Ayrıca öz-saygı ile evlilik ve aileye ilişkin umutların sıklığı arasında da pozitif yönde bir ilişkinin varlığından bahsetmektedir. Beşikçi (2008)'nin araştırmasında da anneden algılanan kabulün romantik ilişkiye bağlanım üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın bulguları da bu açıklamaları destekler niteliktedir.

Aşırı koruyucu ebeveyn ise çocuğun bağımsızlığını desteklemez ve aşırı kontrol eder. Çocuğu kendisine bağımlı kılar, olgunlaşmasını sağlayacak yolları kapatır. Bu tutumla yetişen çocuklar girişimcilikten ve kendine güvenden yoksun, korkak, çekingen, sürekli olarak başkasının desteğini arayan ve sosyal ilişkilerde pasif bireylerdir. Hem kendisiyle hem de etrafındaki dünyayla ilgili çok fazla içgörüye sahip değildir (Kuzgun, 1991; Yavuzer, 1994). Dolayısıyla aşırı koruyucu ebeveynlik stiline sahip ailelerde yetişen bireylerin romantik ilişkilerde de bağımlılığını sürdürebileceği, değişikliklerin getireceği kaygı yerine durağan bir ilişki ve kendisini olgunlaşmamış özellikleriyle kabul eden uzun dönemli bağlanımları tercih etmeleri olağan görünmektedir. Aşırı koruyucu tutuma zıt olarak özerk yaklaşımla yetişen bireylerin ise ilişki kurma veya ait olma davranışlarından daha çok bağımsız hareket etme isteklerinin ve mükemmeliyetçi tutumlarının romantik ilişkilerde kısa süreli bağlanımlara yönelmelerine neden olabileceği düşünülebilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın bulguları çocukluk dönemindeki ebeveynlik stillerinin, ebeveyn tutum ve davranışlarının gelecekteki sonuçlarını ortaya koyması açısından önemlidir. Psikolojik danışmanlar ve psikolojik yardım mesleklerinde çalışanlar ailelere yapılacak rehberlikte ve görüşmelerde ebeveyn tutumlarının gelecekteki romantik ilişkilere etkilerini paylaşmalıdır. Bireylerin yetişkin dönemdeki romantik ilişkilerinde sergiledikleri davranışları ve etkileşim kalıplarını kendi ailelerinden getirdikleri düşünüldüğünde, şimdiki ilişki sorunlarını etkili biçimde çözümlen yolunun geçmişin izlerini değiştirmekte olduğu görülebilir (Goldenberg ve Goldenberg, 1996). Bu amaçla aile özgeçmişini bilmek belli sınırlar içinde gelecekteki kuşakların tahmin edilebilirliğini artırmaktadır (Bowen, 1981). Bu sebeple evlilik öncesi psikolojik danışma ve evlilik danışmalarında da çocukluk dönemindeki ebeveynlik stillerinin algılanışının anlamlı katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda bireylerin romantik ilişki yaşama süreleri de dikkate alınarak karşılaştırmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Beşikçi, E. (2008). The Predictors of Relationship Commitment: Perceived Parenting Styles, Parental Approval, and Psychological Reactance. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss. Attachment*, Vol.1, New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A Secure Base: Parent-Child Attachment and Healthy Human Development*. New York: Basic Books.
- Bowen, M. (1981). Therapy in the practice of psychotherapy, Berenson, G. ve White, H. (Ed.) *Annual Review of Family Therapy*. New York: Human Sciences Press.
- Büyükşahin, A. (2006). Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Stilleri ve Bazı Kişisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çağdaş, A. (2002). *Anne-Baba Çocuk İletişimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Gjesme, T. (1983a). Introduction: An inquiry into the concept of future orientation. *International Journal of Psychology*, 18, 347-350.
- Gjesme, T. (1983b). On the concept of future time orientation: Considerations of some functions' and measurements' implications. *International Journal of Psychology*, 18, 443-461.
- Goldenberg, I. ve Goldenberg, H. (1996). *Family Therapy: An Overview*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Kalkan, M. (2008). Do Psychological Birth Order Positions Predict Future Time Orientation in Romantic relationships? *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, 2(1), 89-101.
- Kuzgun, Y. (1991). Ana-baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi. (Der. B. Dikeçligil, A. Çiğdem), *Aile Yazıları*, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

Kalkan, M. & Epli Koç, H. Romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimine ebeveynlik stillerinin etkisi: Geçici ilişkilere karşılık uzun dönemli bağlanım. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 7:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

- Lai, K. W., ve McBride-Chang, C. (2001). Suicidal ideation, parenting style, and family climate among Hong Kong adolescents. *International Journal of Psychology*, 36, 81–87.
- Öner, B. (2000a). Relationship satisfaction and dating experience: Factors affecting future time orientation in relationships with the opposite sex. *The Journal of Psychology*, 134(5), 527-536.
- Öner, B. (2000b). Future time orientation and relationships with the opposite sex. *The Journal of Psychology*, 134(3), 306-314.
- Öner, B. (2001). Factors predicting future time orientation for romantic relationships with the opposite sex. *The Journal of Psychology*, 135, 430–438.
- Öner, B. (2002). Self-monitoring and future time orientation in romantic relationships. *The Journal of Psychology*, 136(4), 420-424.
- Öner-Özkan, B. (2004). Future time orientation in romantic relationships and the minding theory relating. *Social Behavior and Personality*, 32 (8), 797-804.
- Parker, G. (1983). Parental affectionless control as an antecedent to adult depression: a risk factor delineated. *Archives of General Psychiatry*, 40, 956-960.
- Sakalli-Uğurlu, N. (2003). How do romantic relationship satisfaction, gender stereotypes, and gender relate to future time orientation in romantic relationships? *Journal of Psychology*, 137(3), 294-303.
- Seginer, R., Vermulst, A. ve Shoyer, S. (2004). The indirect link between perceived parenting and adolescent future orientation: A multiple-step model. *International Journal of Behavioral Development*, 28, 365-378.
- Tosun, L. P., ve Sümer, N. (2006). Ebeveyn Bağlılık Ölçeği'nin Faktör Yapısı: Beş Farklı Faktör Modelinin Doğrulayıcı Faktör Analizi ile Karşılaştırılması. 14. *Ulusal Psikoloji Kongresi*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Trommsdorff, G. (1983). Future orientation and socialization. *International Journal of Psychology*, 18, 381-406.
- Yavuzer, H. (1994). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Ek 1:

Extended Abstract

Introduction

Parental styles is important to know how effects future time orientation on romantic relationships in terms of family guidance, family counseling and couple counseling. With this purpose, it is supposed that examination of the relationship between parental styles and future time orientation on romantic relationships in university students is going to contribute the literature. Within this framework, the aim of this study is to examine the perceived parental styles as predictor of the future time orientation on romantic relationships for university students. Answers for the following questions are sought in this study: (1) Is there a significant relation between the future time orientation on romantic relationships and parental styles of university students? (2) Are parental styles of the university students a significant predictor for their future time orientation on romantic relationships?

Method

Two instruments were used for data gathering. "Future Time Orientation on Romantic Relationships Scale" used to evaluate the future time orientation on romantic relationships was developed by Öner (2000b). "Parental Bonding Scale" was used for determining the parental styles of individuals were developed by Tosun and Sümer (2006). The study was carried out at Ondokuz Mayıs University (N= 187). The sample consisted of 122 female and 65 male participants. The average age of the students is 21.02 ± 1.98 (S= 1.98). Measurement was performed during students' class time and completed in around 20 min. The data obtained from the collection procedure was then prepared for the appropriate statistical procedures on computer, using SPSS 15.0. Stepwise multiple regression analysis and Pearson's Product Moments correlation technique were employed for statistical analysis. The correlation between the predictive variables was examined in order to determine if there was a problem of multicollinearity between the predictive variables and stepwise multiple regressions were used afterwards.

Results

The correlation between future time orientation on romantic relationships and parental styles among university students was tested using Pearson's correlation analysis. Pearson correlation analysis results reveal significant positive correlations between future time orientations on romantic relationships and maternal care ($r = .86, p < .01$), maternal overprotection ($r = .22, p < .01$), paternal care ($r = .41, p < .01$) and paternal overprotection ($r = .21, p < .01$). Maternal autonomy ($r = -.03, p > .05$) and paternal autonomy ($r = .12, p > .05$) was not significantly related to future time orientation on romantic relationships. Stepwise multiple regression analysis was applied to examine the amount of variance in future time orientation on romantic relationships which could be accounted for by parental styles. In the analysis relation to predicting of future time orientation on romantic relationships, maternal care, maternal overprotection, maternal autonomy, paternal care, paternal overprotection and paternal autonomy are predictor variables. The stepwise regression analysis was conducted in five steps. First, maternal care was entered in the model which resulted in a Beta coefficient of .83. Maternal care accounted for 73.2% of the variance in future time orientation on romantic relationships ($R = .85, R^2 = .732$). Second step of the regression analysis involved entering paternal care into the regression equation along with maternal care ($R = .88, R^2 = .786$). Paternal care contributed to 5.4% of explained variance. Third step of the regression analysis involved entering paternal autonomy into the regression equation along with maternal care and paternal care ($R = .89, R^2 = .796$). Paternal autonomy contributed to 1% of explained variance. Fourth step of the regression analysis involved entering paternal overprotection into the regression equation along with maternal care, paternal care and paternal autonomy ($R = .91, R^2 = .833$). Paternal overprotection contributed to 3.8% of explained variance. Lastly, maternal overprotection was entered in the model which resulted in a Beta coefficient of 1.366. Maternal overprotection accounted for 7.6% of the variance in future time orientation on romantic relationships ($R = .95, R^2 = .909$). Maternal autonomy was not significant predictor for future time orientation on romantic relationships.

Suggestions

Consequently, these results clarified that the parenting styles might play a central role in the future time orientation on romantic relationships. It is thought that the findings of this study will assist to understand individual's romantic relationship styles in preventive and

Kalkan, M. & Epli Koç, H. Romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimine ebeveynlik stillerinin etkisi: Geçici ilişkilere karşılık uzun dönemli bağlanım. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 7:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

protective psychological counseling services. To better understand how parenting styles affects individual's future time orientation romantic relationships, future research needs to examine factors such as relationship duration, familial variables. This study has several limitations. First, the study sample was relatively well-educated. This homogeneity of subjects limits the generalizability of the results to other populations. Therefore, future studies should be conducted in a different education level. The results of this study need to be replicated with much larger and different samples, in order to test these initial outcomes. If the suggested studies produce similar findings, then implications could be pursued to provide guides for therapists, psychological counselors and parents.